МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

Кафедра видавничої справи та редагування

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»

на тему: **ЕТАПИ ДОДРУКАРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ЖУРНАЛУ «ШЛЯХ ДО УСПІХУ»**

Виконала: здобувачка освіти 4 курсу,
групи 6.0613-рвд-з-с3
Спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»
Барановська К.В.
Керівник к.філол.н., доцент Горбенко І. Ф
Рецензент к.н.соц.ком., доцент Микитів Г. В.

Запоріжжя
2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет журналістики
Кафедра видавничої справи та редагування
Рівень вищої освіти **бакалавр**
Спеціальність/освітня програма **061 – «Журналістика»/«Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»**

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА

Завідувач кафедри
_____ Плеханова Т. М.

«_____»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Барановській Катерині Володимирівні

1.Тема роботи (проєкту): **Додрукарська підготовка журнального видання «Шлях до успіху»**
керівник роботи Горбенко Інна Федорівна, к. філол. наук, доцент,
затверджені наказом ЗНУ від «07» листопада 2024 року № 1782-с
2. Термін подання студентом роботи (проєкту): **18 травня 2025 р.**
3. Вихідні дані до роботи (проєкту): Василишин Д., Василишин О. Технологія набору та верстки. Величко О., Скиба В., Шангін А. Проектування технологічних процесів видавничо-поліграфічного виробництва. ДСТУ 3003:2006. Технологія поліграфічних процесів. Терміни та визначення понять. ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. ДСТУ 3772:2013. Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальнітехнічні вимоги. ДСТУ ISO 3297:2018 (ISO 3297:2017, IDT). Інформація та документація. Міжнародний стандартний серіальний номер.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) дослідити категоріальний апарат поняття додрукарська підготовка періодичного видання; 2) визначити технологічні характеристики виготовлення журналу; 3) виготовити оригінал-макет запроєктованого видання за визначеними параметрами.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)
6. Консультанти розділів роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Горбенко І. Ф., доцент	січень 2025 р.	січень 2025 р.
Розділ 1	Горбенко І. Ф., доцент	лютий 2025 р.	лютий 2025 р.
Розділ 2	Горбенко І. Ф., доцент	березень 2025 р.	квітень 2025 р.
Висновки	Горбенко І. Ф., доцент	квітень 2025 р.	квітень 2025 р.

7. Дата видачі завдання 13.11.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проєкту (роботи)	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1	Консультація наукового керівника з вибору теми. Затвердження теми	Жовтень 2024 р.	виконано
2	Складання плану роботи	До 30 листопада 2024 р.	виконано
3	Добір і опрацювання наукової літератури. Узгодження бібліографічного переліку	До 15 грудня 2024 р.	виконано
4	Написання Вступу	До 20 січня 2025 р.	виконано
5	Написання Розділу 1	До 27 лютого 2025 р.	виконано
6	Написання Розділу 2	До 3 березня 2025 р.	виконано
7	Написання Висновків	До 3 квітня 2025 р.	виконано
8	Складання й оформлення списку літератури	До 25 квітня 2025 р.	виконано
9	Вичитка науковим керівником остаточного варіанту роботи	До 6 травня 2025 р.	виконано
10	Завершальне оформлення роботи	До 10 травня 2025 р.	виконано
11	Проходження нормоконтролю	До 15 травня 2025 р.	виконано
12	Рецензування роботи	До 25 травня 2025 р.	виконано

Студент_____ К. В. Барановська

Керівник роботи (проекту)_____ І. Ф. Горбенко

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер_____ Г. В. Микитів

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра «**Додрукарська підготовка журнального видання «Шлях до успіху»**: 39 стор., 1 додаток, 31 джерело.

Об'єкт дослідження: журнал «Шлях до успіху».

Предмет дослідження – технологічний процес додрукарської підготовки журнального видання «Шлях до успіху».

Мета роботи – дослідження основних етапів додрукарської підготовки журналу.

У зв'язку із поставленою метою необхідно виконати наступні **завдання:**

1) дослідити категоріальний апарат поняття додрукарська підготовка періодичного видання;

2) визначити технологічні характеристики виготовлення журналу;

3) виготовити оригінал-макет запроєктованого видання за визначеними параметрами.

Методи дослідження. Реалізація поставлених у роботі завдань здійснювалася із залученням таких методів дослідження. Аналіз документів і джерел, синтез, індукція та дедукція були використані при виділенні загальної типології журналів та теоретичних засад поняття додрукарська підготовка, головних вимог до технологічного процесу виготовлення журналу; порівняння та спостереження – при визначенні технологічних характеристик виготовлення журналу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в межах роботи було створено журнал «Шлях до успіху».

Сфера застосування. Результати дослідження можуть бути використані при написанні рефератів, курсових, дипломних робіт студентів із освітньої програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»; при підготовці до практичних занять із дисциплін «Вступ до фаху», «Редакторсько-

видавнича діяльність», «Поліграфічне виробництво»; у практичній діяльності працівників поліграфічно-видавничих структур.

ВИДАННЯ, ДОДРУКАРСЬКА ПІДГОТОВКА, ЖУРНАЛ, КОЛЬОРОВА МОДЕЛЬ, МАКЕТУВАННЯ, ОРИГІНАЛ-МАКЕТ

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну роботу студентці…….. …….. ……2

Реферат…….4

Вступ…….

Ошибка! Закладка не определена.

Розділ 1. Основні етапи додрукарської підготовки видань. Теорія питання……..……..10

Розділ 2. Технічна характеристика журнального видання «Шлях до успіху» ... 19

Висновки ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Список використаних джерел ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

Додаток А. Обкладинка журналу «Шлях до успіху» 38

Декларація академічної доброчесності здобувача освітнього ступеня бакалавр ЗНУ 39

ВСТУП

Актуальність дослідження. З кожним роком в Україні з'являється все більше нових журнальних видань. Деякі з них мали успіх і часто потрапляли в руки читачів, а інші не затримувалися на ринку і швидко зникали. Такому розвитку подій було кілька причин: низька якість кінцевого продукту, неправильний розподіл коштів, неправильна маркетингова стратегія та неправильний вибір тематики журналу.

Дизайн журналу створюється на основі багатьох матеріалів: це тематичні статті та тексти, дослідження та опитування, фотографії, ілюстрації, малюнки та інші графічні елементи. Крім того, дизайн повинен привертати увагу читача, тому що правильний дизайн журналу може не тільки допомогти видавцеві правильно вирішити маркетингове завдання, але й може бути носієм культури.

Ніша українського журнального виробництва продовжує заповнюватися. На перший погляд, наявний асортимент журналів в Україні здається достатнім. Порівнюючи кількість і типи тематики вітчизняних і зарубіжних видань, можна виявити, що площа останніх у десятки разів перевищує вітчизняні. Є багато тем і сфер, які ми не висвітлюємо або висвітлюємо недостатньо. Наприклад, вузькоспеціалізовані корпоративні видання мають багато вільного місця. У розвинених країнах більшість великих компаній мають корпоративні журнали, щоб інформувати потенційних клієнтів про свою продукцію чи діяльність, зберігаючи при цьому дух солідарності всередині компанії. В Україні цей досвід тільки почав впроваджуватися, тому перспективи виробництва корпоративних видань великі.

За останні кілька десятиліть журнал і технології його виробництва різко змінилися. Поява комп'ютерної техніки в поліграфії спричинила повну революцію. Комп'ютеризовані робочі місця дозволяють дизайнерам експериментувати з цифровими дизайнами, негайно друкувати тестові моделі на

високошвидкісних лазерних принтерах, вносити виправлення та зміни. Звичайно, деякі операції все ще вимагають великих внесків і участі великих друкарень, але революція в додрукарській стадії не тільки привносить зручність і ефективність у роботу, але й економить витрати на редагування.

Суспільно-політичні, економічні, психологічні чинники (зокрема, обмеження комунікації через Ковід-19, початок повномасштабної війни в 2022 році) суттєво вплинули на перехід більшості журнальних видань в електронний формат. Але ці зміни не вплинули на актуальність високоякісної додрукарської підготовки.

Термінологічні засади додрукарської підготовки видань наведені у нормативних документах видавничо-поліграфічної галузі [16], [17], [18], [19] [21]. До наукового осмислення категоріального апарату етапів додрукарської видавничої продукції видань різних типів зверталися Д. Василишин, О. Василишин [2], О. Величко, К. Савченко [3], І. Горбенко [9; 10], Г. Микитів [25], М. Тимошик [30], В. Шевченко [31] та інші. Але динамічні процеси підготовки періодичних видань потребують сучасної наукової рецепції. Тому комплексне дослідження всіх етапів додрукарської підготовки журналів є актуальним.

Мета роботи – дослідження основних етапів додрукарської підготовки журналу.

У зв'язку із поставленою метою необхідно виконати наступні **завдання:**

1) дослідити категоріальний апарат поняття додрукарська підготовка періодичного видання;

2) визначити технологічні характеристики виготовлення журналу;

3) виготовити оригінал-макет запроєктованого видання за визначеними параметрами.

Об'єкт дослідження: журнал «Шлях до успіху».

Предмет дослідження – технологічний процес додрукарської підготовки журнального видання «Шлях до успіху».

Методи дослідження. Реалізація поставлених у роботі завдань здійснювалася із залученням таких методів дослідження. Аналіз документів і джерел, синтез, індукція та дедукція були використані при виділенні загальної типології журналів та теоретичних засад поняття додрукарська підготовка, головних вимог до технологічного процесу виготовлення журналу; порівняння та спостереження – при визначенні технологічних характеристик виготовлення журналу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в межах роботи було створено журнал «Шлях до успіху».

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані при написанні рефератів, курсових, дипломних робіт студентів із освітньої програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»; при підготовці до практичних занять із дисциплін «Вступ до фаху», «Редакторсько-видавнича діяльність», «Поліграфічне виробництво»; у практичній діяльності працівників поліграфічно-видавничих структур.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, 1 додатку. Обсяг основної роботи – 26 сторінок. Список використаної літератури включає 31 найменування (викладених на 4 сторінках).

РОЗДІЛ 1
ОСНОВНІ ЕТАПИ ДОДРУКАРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ВИДАНЬ. ТЕОРІЯ ПИТАННЯ

Журнал – це багатосторінкове періодичне видання, що має постійні рубрики і містить статті на різні теми. Журнал призначений широкому колу читачів.

Журнали класифікуються:

- за періодичністю
- за форматом;
- за тематикою;
- за характером подачі інформації.

З появою технологій комп'ютерної верстки і розповсюдженням комерційних типографій, з можливістю повнокольорового друку, журнали стали одним з основних друкованих носіїв інформації [1].

Рис. 1 – Риси журналу як періодичного видання

Журнали розрізняютьза періодичностю (видання, що виходить раз в 2 тижні, щомісячник, квартальник, піврічне видання.

За змістом журнали діляться:

- літературно-художні,

- суспільно-політичні,

- виробничо-практичні,

- спортивні, що містять новини, наукові, реферативні, популярні й змішаного змісту.

- за читацькою адресністю призначених для певних категорій читачів (наприклад, для підлітків або молодих мам) [2].

За функціональним призначенням журнали поділяються на:

- суспільно-політичні (правознавчі, політичні, економічного типу, популярні);

- наукові (природничі, гуманітарні, загальнонаукові);

- науково-популярні (технічні, науково-фантастичні, природознавчі, загальнонаукові);

- культурологічні (літературно-художні, культурно-мистецькі, релігійні); існують також, фахово-галузеві видання, статево-групові (для села, для молоді, для жінок) тощо.

Інформація в журналі може бути первинною:

- статті,

- художні твори,

- нариси.

Вторинною:

- реферати,

- огляди тощо.

Умовно всі журнали можна поділити на три рівня сприйняття, які відповідно розраховані на три рівня читачів:

- інформація для всіх;

- широке коло працівників галузі й тих, хто цікавиться певними сферами науки, техніки, культури;

- наукова і спеціальна інформація.

Існують різні класифікації журналів за такими ознаками:

- читацькою аудиторією;

- місцем видання,

- характером інформації,

- видавничим органом,

- мовою,

- тематичною спрямованістю,

- цільовим призначенням [3].

Формат видання – це розмір готового видання, що визначається шириною і довжиною сторінки видання у міліметрах, або шириною і довжиною аркуша паперу видання у сантиметрах із зазначенням частини, яку займає на ньому сторінка видання [4].

Сторінка складання – це відбиток тексту або елемента ілюстрації на сторінці публікації. Форматування сторінки макета має бути узгодженим у всій публікації.

Формат макетів сторінок для кожної конкретної публікації залежить від формату публікації та розміру полів.

Сторінки складання можуть бути: текстовими, ілюстративними, мішаними, початковими, кінцевими, одно- і багатошпальтовими.

Текстова сторінка складання — сторінка, що містить тільки текст. Ілюстративна сторінка – це сторінка, яка містить тільки ілюстрацію (ї).

Мішана сторінка складання – сторінка, що містить як текст, так й ілюстрації.

Початкова сторінка складання – перша текстова або мішана сторінка видання чи його частини.

Кінцева сторінка складання – остання текстова або мішана сторінка видання чи його частини, яка, як правило, заповнена не до кінця.

Шпальта – частина сторінки складання, що складається з рядків тексту одного формату, які утворюють вертикальний ряд і відокремлені від інших шпальт по вертикалі проміжком чи лінійкою.

Початкова шпальта – перша шпальта видання або його частини. Кінцева шпальта – остання шпальта видання чи його частини, як правило, заповнена текстом не до кінця.

Спуск на сторінці складання – це відстань від її верхнього краю до початку рядків тексту на початковій сторінці видання, його розділів та інших структурних частин, які можуть бути заповнені заголовками і прикрасами

Композиція сторінки складання – її побудова із складових елементів згідно із заданим форматом [5].

Розмір книжки чи періодичного видання, що виходить у результаті складання (складання) аркуша зазначених вище розмірів кілька разів (два, три, чотири чи п’ять), приймає його формат. Цей формат позначається відповідним номером. Наприклад, формат видання 84х108/32 можна «читати» так: стандартна ширина паперу, на якому друкується видання, становить 84 см, довжина – 108 см, розмір однієї сторінки – сторінка 32, тобто папір складають перед розрізанням у сім разів, вийшло 32 сторінки, усі з яких є текстом або ілюстраціями. Тому розмір друкарської форми прийнято позначати трьома цифрами, перші дві з’єднані символом х, а третя – похилою рискою /. З розглянутого формату (84х108/32) 84х108 позначає формат стандартного паперу в сантиметрах, а число 32 – частку сторінки, яку займає цей папір (рис. 1).

Розміри аркуша паперу, мм	Частка аркуша	Формат журнальних видань		
		Умовне позначення	Розміри, мм	
			максимальні	мінімальні
700x1080	1/8	70x108/8	265x340	257x333
600x900	1/8	60x90/8	220x290	205x275
600x840	1/8	60x84/8	205x290	200x285
840x1080	1/16	84x108/16	205x260	192x255
700x1080	1/16	70x108/16	170x260	158x255
700x1000	1/16	70x100/16	17-x240	158x230
600x900	1/16	60x90/16	145x215	132x205
840x1080	1/32	84x108/32	130x200	123x192
700x1080	1/32	70x108/32	130x165	125x165

Рис. 2 – Формати журнальних видань

Рішення щодо вибору формату майбутнього видання приймає видавець. Однак він погоджує таке рішення з тією друкарнею, де передбачається це видання випустити у світ. Попереднє з'ясування цього питання є необхідним, оскільки кожна друкарня може відтворювати поліграфічним способом будь-які формати видань.

Чинники які впливають на вибір формату:

- обсяг видання;
- вид видання;
- читацьке призначення;
- формат паперу, на якому друкуватиметься наклад;
- можливості конкретної друкарні;
- вимоги державного стандарту [6].

Додрукарська підготовка, або препрес – це підготовка макета до друку відповідно до технічних вимог [7].

Всі поліграфічні видання (книги, журнали, газети, листівки і т.д.), перш ніж потрапити до рук читача чи покупця проходять три стадії виробництва:

- додрукарську підготовку;
- друкарські процеси;
- післядрукарська обробка.

Додрукарська підготовка журналу являє собою технологічний процес по підготовці до друку текстових і образотворчих матеріалів, таких як:

- набір тексту (вставка тексту в макет);
- підбір шрифтів;
- створення стилів;
- сканування;
- ретуш;
- складання макета;
- верстка сторінок;
- підготовка до друку.

Додрукарська підготовка повинна забезпечити точне відтворення роботи і враховувати технологічні тонкощі конкретного виробництва [8].

Схема технологічного процецу додрукарської підготовки журналу включає: ознайомлення з оригіналом, складання тексту, складання тексту, сканування і обробка ілюстрацій, зведення елементів растрової і векторної графіки в оригінал-макет, цифрова кольоропроба (вивід коректурного відбитка на кольоровому струменевому принтері), кольороподіл і растрування в RIP-процесорі, генерування PostScript-файлу, насвітлення монтажу на плівку на фотонасвітлювачі, проявлення, фіксаж, сушіння в проявному процесорі, контроль якості, готова фотоформа.

Друкарський процес (друкування) – багаторазове одержання ідентичних відбитків тексту і ілюстрацій шляхом перенесення фарбового шару з

друкарської форми на задрукований матеріал (папір, картон, скло, метал і т.д) [9].

Післядрукарська обробка – процеси додаткової обробки друкованої продукції, що призводять до поліпшення її зовнішнього вигляду, підвищенню якості і міцності [10].

Процес підготовки видання складається з ряду взаємозалежних етапів: макетування, підготовка тексту, підготовка ілюстрацій, вибір шрифтів, верстка, друк оригінал-макету.

Всі роботи зі створення електронного макета майбутнього видання заведено називати додрукарською підготовкою, в цих роботах існують кілька основних етапів:

- розробка поліграфічного дизайну;
- копірайт і літературна редактура – підготовка тексту;
- коректура – перевірка грамотності тексту;
- верстка – грамотне розташування об’єктів верстки на смузі згідно з шаблоном дизайнера;
- робота оператора додрукарської підготовки – перевірка верстки з точки зору відповідності технічним вимогам друкарні та подальший запис у форматі PDF.
- виготовлення друкарських форм.

На кожному етапі дипломного проєкту виконується багато операцій: - перевірка оригінал-макету на наявність помилок;

- верстка,
- форматування та корекція тексту
- сканування,
- фотографування,
- корекція кольору зображення;
- кольороподіл;

- написання файлів PS;

- растеризація;

- тестування кольору;

- фільми та роздруківки форму.

Дизайнер – визначає художню ідею видання, стиль, оформляє макет відповідно до побажань замовника та створює ілюстрації, або підбирає фото. Коректор – перевіряє граматику і орфографію тексту.

Верстальник – виконує компоновку текстових, ілюстративних та допоміжних елементів.

Інженер додрукарської підготовки або майстер додрукарських процесів (препресс інженер) – коригує макет для виконання вимог друкарського і постдрукарського обладнання.

Технічний редактор – здійснює технічне редагування видання з метою забезпечення його високоякісного поліграфічного виконання. Сьогодні технологія додрукарської підготовки дуже змінилася. Сучасні комп'ютери і високовиробниче програмне забезпечення стерли жорсткі межі описаних етапів виробництва. Тепер створення рисунків, сканування текстів і зображень, верстання документів і друк плівок може виконувати один співробітник з допомогою одного комп'ютера.

Отже, в процесі дослідження нормативних документів, навчальних і наукових праць сучасних дослідників ми дійшли до висновку, що додрукарська підготовка є важливим етапом оформлення і виконання поліграфічної продукції.

РОЗДІЛ 2
ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖУРНАЛЬНОГО ВИДАННЯ «ШЛЯХ ДО УСПІХУ»

Для роботи з текстовою інформацією використовуються спеціальні програми – текстові редактори або процесори. Для опрацювання текстової частини журналу було обрано текстовий процесор MS Word. У якому є певна організація введення і редагування тексту, форматування, перевірка правопису. Шрифт має значний вплив на зручність читання, весь художній вигляд видання. Його вибирає художник, художній або технічний редактор. До параметрів шрифту належать:

- гарнітура, кегль, насиченість, колір літер;
- способи виділення;
- проміжки між літерами, словами, рядками;
- вирівнювання;
- композиція тексту й інших елементів видання.

Ефекти для оформлення тексту зазвичай використовуються різні:

Спеціальні падаючі тіні (рис. 3),

- об'ємні букви (рис. 4),

- поворот тексту (поворот на невеликий кут вносить в композицію елемент динаміки, а поворот на 90 градусів дозволяє ввести в макет вертикаль),

• текстурування або розміщення зображення усередині тексту (при цьому розмір символів повинен бути достатньо великий).

Досить популярними залишаються прийоми вибору різного розміру для символів в одному слові, а також змішання і поворот букв відносно один одного («випадають» і «стрибають» літери), розташування тексту по кривій і різного роду спотворення (рис.3, 4).

Рис. 3 – Використання тіні

Рис. 4 – Об'ємні букви

Єдиний стиль простежується і в оформленні текстової частини, підборі шрифтів та їх параметрів. Більшість гарнітур включають чотири види накреслення: звичайний (regular або normal), напівжирний (bold), курсив (italic), напівжирний курсив (bold-italic).

Правильне використання шрифту дає можливість донести повідомлення до читача, якому воно адресоване, робить процес читання цікавим і зручним. Це досягається правильною організацією текстових даних, поданням їх у прийнятній формі.

На вибір гарнітури шрифту, накреслення і кегля впливає композиція та обсяг тексту, категорія читача, формат видання, формат набору, спосіб друку, якість паперу і такі властивості шрифтів, як зручність читання й економічність. Більшість читачів у текстовому блоці не помічають різницю між шрифтами і тільки на заголовках великих кеглів можуть знайти відмінності: для них не існує проблеми виділення шрифтів, їх цікавить лише інформація, надрукована цими шрифтами. Але при надто дрібному кеглі або при зайвій щільності знаків бажання читати навіть потрібну інформацію зникає.

Бажано, щоб стиль шрифту був близький до стилю журналу, проте не можна допускати, щоб стиль шрифту суперечив зі стилем видання. У складних наукових, медичних, технічних виданнях, де трапляються формули, математичні символи, шрифт повинен бути стандартним і добре відомим, через те що деякі символи можуть бути відсутніми, а застосовувати кілька, навіть подібних гарнітур небажано, найчастіше обирають шрифт Times New Roman. При цьому такий текст не стомлює око, оскільки довідкові видання призначені для вибіркового читання.

Шрифти для основного тексту мають просте виконання, яке не відволікає від змісту, і призначені для максимально комфортного читання довгих текстів. Вони уніфіковані, легко помітні завдяки контрастності знаків. Їх ознаками є ясність, простота, стриманість (навіть щодо курсивного накреслення) малюнка, пропорцій, насиченості. Текстовими шрифтами можуть бути як гарнітури із засічками, так і рубані, але ніколи – декоративні. Їх розміри коливаються від 8 (у довідкових виданнях) до 20 пунктів (у дитячих виданнях).

До додаткового чи допоміжного тексту належать примітки, коментарі, переліки, цитати, посилання, бібліографічні та інші списки, розгорнуті текстівки, які найчастіше розташовуються наприкінці твору, але можуть бути необхідними і всередині основного текстового матеріалу. Призначення

додаткового тексту – пояснити, доповнити основний матеріал, зробити його більш наочним, але при цьому не заважати сприйняттю основного змісту. Тому додатковий текст повинен відрізнятися від основного тексту (щоб читач візуально міг їх розрізняти) і виділятися графічно не сильніше основного (змістова важливість додаткового тексту менша).

Службові текстові шрифти мають завжди менший кегль порівняно з основним текстом і світле накреслення. Вони застосовуються для текстівок, підписів авторів, виносок, вихідних відомостей.

Візуально схожі між собою елементи, наприклад, рубрики і колонтитули, текстівки і врізи, повинні бути організовані так, щоб не ускладнювати сприйняття видання.

Для цього застосовують:

- спеціальні зони розміщення зображень, текстівок, приміток;

- концентрацію приміток, зображень і текстівок в одному місці (сторінці, розвороті);

- винесення приміток, зображень, таблиць з основного тексту в спеціальні секції, розташовані наприкінці видання або окремого розділу;

- лінійки, рамки або спеціальні графічні знаки для кращого візуального відокремлення окремих елементів, наприклад, приміток, врізів, додаткових текстів, колонтитулів. Майстерність художнього і технічного редакторів полягає ще й у тому, щоб у процесі верстки створити цілісне, струнке видання, не порушуючи його естетичної гармонії. Для цього застосовуються композиційні закони: закон симетрії, пропорційності, рівноваги, оптичної ілюзії, а також елементи контрасту.

Щоб досягти потрібного ефекту, необхідно:

- вміло обирати кегль та накреслення шрифтів основного та додаткового текстів;

- розумно використовувати різноманітність форматів набору; - досягати логічного підбору шрифтів для заголовків;

- застосовувати таку верстку, щоб обсяг суцільного текстового набору оптично скорочувався, а найважливіше було яскравішим [11].

Під час розробки власного журнального видання було підібрано відповідний кегль та гарнітура шрифту. Для заголовка обрано гарнітуру BookmanC (Bold), кегль 36 пт. Основний текст гарнітурою BookmanC (Regular), кегль 12 пт. До статті журналу підібрані відповідні зображення, які були оброблені у програмі Adobe Photoshop щоб покращити їх тон, колірність і т.д. Програма має широкий спектор для колірної та тонової корекції, широко використовують для редагування зображень, ретуші, створення композицій зображень, макетів тощо.

Сприйняття тексту набагато нижча за швидкість сприйняття ілюстративної інформації. На відміну від текстового матеріалу, графічні образи об'єктів сприймаються цілком і одразу заносяться в довгострокову пам'ять. Функції ілюстративного матеріалу:

- соціально-ідеологічна;
- інформаційно-просвітницька;
- розвивальна;
- естетико-ілюстративна;
- виховна;
- мотиваційна [12].

Фотографія або малюнок у періодичних виданнях не обмежується лише ілюструванням текстового матеріалу – зміст зображального матеріалу, підготовленого фотографом або художником, має нести власний зміст, який не завжди збігається зі змістом тексту, бути чітким і привабливим. Іноді яскрава робота фотографа відіграє більшу роль, ніж значний за обсягом текстовий матеріал [13].

Верстка – це складання сторінок книги, газети, журналу із набраних рядків, заголовків, ілюстрацій. Це складання відбувається згідно із заздалегідь затвердженим макетом видання і є складовою частиною додрукового процесу. Підготованого основного і додаткового тексту, таблиць, ілюстрацій, формул, декоративних елементів, колонтитулів, колонцифр.

Версткою називають також тип комплектування ілюстрацій на смузі. Таких типів виділяють декілька:

- відкрита верстка: ілюстрація розміщується зверху або знизу смуги на всю її ширину;

- відкрита верстка в оборку: ілюстрація розміщується в одному з кутів смуги;

- закрита верстка в оборку: ілюстрація розміщується біля одного з бокових полів смуги і оточується текстом з трьох сторін;

- закрита верстка в розріз: ілюстрація розміщується на всю ширину смуги, а текст оточує її зверху та знизу;

- глуха верстка: ілюстрація з усіх сторін оточується текстом; - смугова верстка: ілюстрація повністю займає смугу;

- верстка під обріз: ілюстрація виходить за поля сторінки так, що полів немає зовсім;

- верстка ілюстрацій з виходом на поле;

- верстка на полях: ілюстрація повністю виноситься на поле сторінки;

- розпашна верстка: ілюстрація через корінець переходить з однієї сторінки розвороту на іншу;

- комбінована верстка: на одній сторінці (одному розвороті) поєднуються різні типи верстки;

- ламана верстка: газетні матеріали на шпальті врізаються один в одного;

симетрична верстка: текст, заголовки, ілюстрації розташовані взаємно врівноважено відносно один одного [14].

Комп’ютерна верстка – поєднання персонального комп’ютера та спе ціального програмного забезпечення для створення макету для друку в типо графії або на принтері. Для комп’ютерної верстки частіше за все використо вуються програми QuarkXPress, Adobe InDesign, також можуть використову ватися Scribus, Microsoft Publisher, Apple Pages та інші.

Верстку журналу виконували у настільно видавничій системі Adobe InDesign. Adobe InDesign — це сучасний програмний продукт, який дає змогу працювати з текстом різної складності, верстати їх, налаштовувати параметри тексту та документу, взаємо розташовувати текстову, графічну частину, ілюстраційну частину.

Для створення журнального видання було створено новий документ, на шаблонних сторінках розміщено колонтитул, колонцифра та інше. Для оформлення текстової частини було використано вкладку Text, з її допомогою виконували налаштування тексту, обирали гарнітуру, кегль, накреслення та налаштовували інтернільяж.

Працювали з абзацами, де виставили потрібний абзацний відступ та буквицю. Для розміщення ілюстрацій використовували команду Помістити, де можна робити різний розмір та форму зображень. На сторінках журнального видання використано елементи оформлення: лінійки, плашки, врізки, рамки.

Плашка – це прямокутник, який може бути будь-яким кольором та розміром, використовується як оформлюючий елемент. Часто застосовано у роботі з журналом. У журналі плакшки використані щоб відділити цікаві фрагменти тексту від іншого, також можна задати бажаний колір під потрібну сторінку. Приклад використання плашки (рис.5).

Рис. 5 –Застосування плашки, як відділяючий елемент у тексті

Для правильного розташування елементів відносно один одного на торінці було використано модульну сітку.

Модульна сітка – це структура, утворена недрукованими пересічними вертикальними й горизонтальними лініями, що розділяють робочу площину на частини, відповідно до будь-якої системи пропорціональності, допомагає керувати пропорціями елементів, які повинні бути вирівняні на сторінці. Особливо важливу роль воно відіграє при проектуванні багатосторінкових видань. Приклад використання модульної сітки (рис.6).

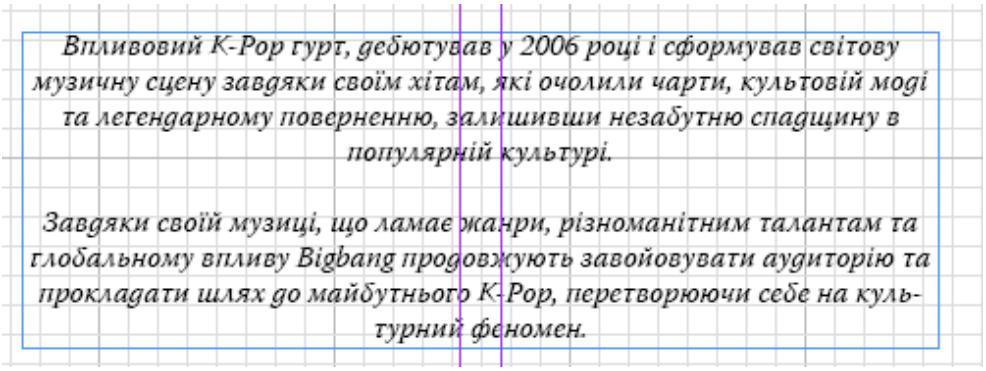

Рис. 6 – Модульна сітка

Макет – це графічний документ, сукупність ескізів та шаблонів оформлення сторінок видання, починаючи з обкладинки.

Для створення обкладинки журналу за темою «Шлях до успіху» підібрано гарної якості фото, відповідний кегль та гарнітура шрифту. Гарнітура BodoniC (Bold) білого кольору, кеглем 40 пт. Інший текст гарнітурою BookmanC (Bold) жовтого та помаранчевого кольору, кеглем 16 пт.

Макетуванням називається процес компонування елементів макету — колонок, текстових блоків, графічного матеріалу, колірних рішень, а також колонтитулів, роздільних ліній, рамок та інших елементів оформлення.

Після макетування та верстки йде процес виготовлення фотоформ та друкарських форм [15].

Для підготовки до друку власного оригінал-макету пропонується використати найновіше досягнення в технології растрування – гібридне растрування. Цей вид растрування включає в себе переваги обох попередніх технологій (серійної та стохастичної). Гібридні растри дозволяють істотно поліпшити якість друку і водночас спростити отримання гарантованих надійних результатів. Наочно переваги методу гібридного растрування показує дана порівняльна характеристика.

Переваги гібридного растрування:

- більш висока лініатура растру;

- часткова частотна модуляція;

- висока лініатура на вивідних пристроях з невеликим розширенням; - різне растрування для різних частин смуги;

- високе оптичне розтискання;

- збільшення кольорового охоплення

Недоліки стохастичного растрування:

- проблеми друку

- необхідна стабільна друкарська машина

- деякі обмеження по сюжету

- незначне візуальне зменшення різкості ілюстрацій [16].

Для виконання дипломного проєкту було обрано певні характеристики для майбутнього видання, що занесені до таблиці 1. Запроектовано формат, розмір видання, кегль шрифту, гарнітуру. На основі цих основних характеристик створювався журнал.

Таблиця 1 – Технічна характеристики видання, що проєктується

№ п/п	Показники оформлення	Характер продукції
1	2	3
1.	Назва	«Шлях успішних людей».
2.	Тип видання	журнальне
3.	Формат видання	70×108 1/16
4.	Обсяг видання (в сторінках)	7
5.	Кількість назв	5

6.	Формат складання сторінки, кількість колонок	7 ¾ × 12 ½ кв. (2 колонки – 3 ¾ + ¼)
7.	Гарнітура шрифту	Літературна
8.	Кегль шрифту	12 п.
9.	Місткість шрифту	25 знаків
10.	Кількість сторінок ілюстрацій: - чорно-білих - кольорових	4 2
11.	Спосіб друку	плоский офсетний
12.	Кількість фарб на середні аркуші видання	4+4
13.	Папір на середні аркуші видання	120 г/м²
14.	Обкладинка, кількість фарб	4+4
15.	Папір на обкладинку	150 г/м²
16.	Брошурування: - фальцювання - комплектування - зшивання - покриття обкладинкою	2 згини вкладанням дротом
17.	Кольороподіл і фотовивід	400 dpi
18.	Кольори CMYK	C — голубий, M — пурпуровий, Y — жовтий, K — чорний
19.	Виведення чорно-білих діапозитивів	лазерний принтер, фотонасвітлювач

20.	Монтаж спусків	8
21.	Виготовлення друкарських форм	Копіювальна рама
22.	Оздоблення обкладинки	лакування
23.	Періодичність видання	1 випуск на квартал

В розробці дипломного проєкту було створено журнал «Шлях до успіху», обсяг видання складає 7 сторінок, формат оригінал-макету 175х270 мм.

Роздільна здатність 400dpi, колірна модель CMYK, оскільки ця модель призначена для друку, спосіб друку офсетний.

Для виведення чорно-білих діапозитивів використано лазерний принтер, періодичність видання 1 випуск на квартал, до обкладинки застосовано лакування, скріплення журналу зшиванням дротом.

Місткість шрифту – кількість знаків шрифту, яка поміщається в рядку довжиною один квадрат або 18 мм.

Насвітлення форм (Фотовивід) — вивід плівок досі користується великою популярністю. CtF (Computer-to-Film) технологія виготовлення друкованих форм, при якій дані з комп'ютера передаються в пристрій, який фотографічним чином наносить зображення на спеціальну фотоплівку, яка в подальшому використовується для виготовлення друкованих форм звичним методом копіювання в копіювальній рамі. Ця технологія вже близько 35-40 років використовується в поліграфії [17].

CMYK – це скорочення від Cyan-Magenta-Yellow-Black (Блакитний, Пурпурний, Жовтий, Чорний). В кольоровій моделі CMYK всі відтінки виходять шляхом змішування 4-х базових кольорів, які друкарська машина завдає на відбиток. Модель CMYK використовують для отримання повнокольорових зображень. Переважна більшість рекламної поліграфії —

буклетів, листівок, журналів, каталогів друкують за CMYK. Офсетний друк ґрунтується на чотирьох кольорових друках CMYK . На сьогодні офсетний спосіб друку найпоширенішій, найрозвинутіший і тому він забезпечений різноманітним обладнанням, матеріалами та технологіями [18].

Отже, в результаті підготовки макету журнального видання «Шлях до успіху» було виконано всі етапи додрукарської підготовки за розробленими технологічними параметрами.

ВИСНОВКИ

В результаті опрацювання теоретичних засад додрукарської підготовки журналів ми прийшли до висновку, що основними складовими цього технологічного процесу з підготовки до друку текстових і образотворчих матеріалів є: набір тексту (вставка тексту в макет); підбір шрифтів; створення стилів; сканування; ретуш; складання макета; верстка сторінок; підготовка до друку.

В процесі дослідження типологічних, тематичних характеристик журнальних видань ми визначили взаємозалежність типу видання і його поліграфічного виконання.

Було проведено дослідження додрукарської підготовки оригінал-макетів журнальних видань друкованого та електронного формату.

Висновки вивчення наукових і практичних розвідок дали підстави стверджувати, що схема технологічного процецу додрукарської підготовки журналу включає: ознайомлення з оригіналом, складання тексту, складання тексту, сканування і обробка ілюстрацій, зведення елементів растрової і векторної графіки в оригінал-макет, цифрова кольоропроба (вивід коректурного відбитка на кольоровому струменевому принтері), кольороподіл і растрування в RIP-процесорі, генерування PostScript-файлу, насвітлення монтажу на плівку на фотонасвітлювачі, проявлення, фіксаж, сушіння в проявному процесорі, контроль якості, готова фотоформа.

Для наочної ілюстрації теоретичних положень був зверстаний макет журнального видання «Шлях до успіху».

В технологічних розрахунках було визначено річне завантаження та трудомісткість на операції складання тексту, розрахунок річного фонду часу роботи устаткування, необхідної кількості основних матеріалів, сканування, складання, коректура.

Для макетування журнального видання було використано MS Word (текстова частина), Adobe Photoshop (була зроблена тонова корекція фото), Adobe InDesign (проектування журнального видання).

Для підготовки до друку власного оригінал-макету було використано гібридне растрування, яке характеризується здатністю до покращення якості друку і отриманням гарантованих надійних результатів.

Отже, результати теоретичних узагальнень і підготовки макету журнального видання «Шлях до успіху» дають підстави стверджувати, що додрукарська підготовка журналів є невід'ємною складовою якісного поліграфічного виконання видавничого продукту яяяяяяяяяяяяяяк в друкованому, так і в електронному форматі.

. СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брикайло Є. Стан стандартизації в поліграфії. *Палітра друку*. 2005. № 3. С. 34–41.

2. Василишин Д., Василишин О. Технологія набору та верстки: навчальний посібник. Львів : Українська академія друкарства, 2011. 270 с.

3. Величко О., Савченко К. Місце гібридних технологій у ВПК України. *Поліграфія і видавнича справа*. 2011. № 3 (55). С. 135–142.

4. Величко О., Скиба В., Шангін А. Проектування технологічних процесів видавничо-поліграфічного виробництва. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 235 с.

5. Вибір поліграфічного устаткування. URL: https://studwood.net/813349 vibir_poligrafichnogo_ustatkuvannya (дата звернення: 01.04.2025).

6. Види друкованої продукції та принципи їх оформлення та верстки. URL: https://www.slideshare.net/zaykoannaivanivna/ss-72978345 (дата звернення: 04.04.2025).

7. Види сканерів та їх характеристики. URI : https://www.xerox.com/uk-ua/office/insights/vidi-skanertakharakteristiki

8. Галецька О. Дослідження тенденцій та перспективних тематичних напрямків української журнальної періодики. URL : https://msj.ukma.edu.ua/images/uploads/textblog/1.Galetska_O_diplom2007.pdf

9. Горбенко І. Ф. Брошури. Листівки. Плакати. Ілюстрації: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 92 с.

10. Горбенко І. Ф., Романюк Н. В. Видавничі стандарти : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності

«Журналістика» освітньо-професійної програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 83 с.

11. Головко О. Соціокомунікативний аспект ілюстративного матеріалу в електронних виданнях. *Обрії друкарства*. 2015. 1(4). С. 25–31. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34064/1/OD-2015-4_25-31.pdf (дата звернення: 07.06.2025).

12. Додрукарська URL: підготовкка.: http://artservice.lviv.ua/index.php/features/pislyadrukarstka-obrobka

13. Додрукарське опрацювання. URL :https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/39571/12/04_%D0%94%D0%9E%D0%86_%D0%9A%D0%9B.pdf (дата звернення:11.01.2025).

14. Додрукарська робота. URL: https://formata.com.ua/preprint-work (дата звернення: 20.01.2025).

15. Друкарський процес (друкування). URL: https://pns.hneu.edu.ua (дата звернення: 22.03.2025).

16. ДСТУ 3003:2006. Технологія поліграфічних процесів. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2007-01-07]. Вид. офіц. Київ, 2007. 33 с. URL: http://archive.chytomo.com/standards/dstu-30032006-tekhnolohiya-polihrafichnykh-protsesiv-terminy-ta-vyznachennya-ponyat (дата звернення: 02.05.2025).

17. ДСТУ 3017:2015 Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2015-06-22]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 42 с. URL: http://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf (дата звернення: 09.02.2025).

18. ДСТУ 3772:2013. Оригінали для поліграфічного відтворення. Загальні технічні вимоги. [Чинний від 2014-01-01]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України. 11 с. URL:

http://archive.chytomo.com/standards/dstu-30032006-tekhnolohiya-polihrafichnykh-protsesiv-terminy-ta-vyznachennya-ponyat (дата звернення: 10.04.2025).

19. ДСТУ 4339:2004. Поліграфія. Керування процесами. Виготовляння офсетних друкарських форм. [Чинний від 2004-09-20]. Вид. офіц. Київ, 2004. 17 с. URL: http://www.leonorm.lviv.ua/portal/Default.php?Page=login&ContinueURL=/Default.php?Page=stfull!_!ObjId=12112&ispaid=1 (дата звернення: 09.04.2025).

20. ДСТУ 4861:2007. Видання. Вихідні відомості. [Чинний від 2009-01-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2009. 46 с. URL: https://studfile.net/preview/6329500/page:5/ (дата звернення: 09.04.2025).

21. ДСТУ ISO 3297:2018 (ISO 3297:2017, IDT). Інформація та документація. Міжнародний стандартний серіальний номер (ISSN). [Чинний від 2019.01.01]. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=80363 (дата звернення: 24.12.2025).

22. Журнал, як вид документа: загальні відомості. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/25647/ (дата звернення: 24.12.2025).

23. Копіювальні рами. URL: https://jak.koshachek.com/articles/kopijuvalna-rama-ce.html (дата звернення: 22.12.2024).

24. Конспект лекцій з курсу «Вступ до спеціальності» для студентів напряму підготовки 6.051501 «Видавничо-поліграфічна справа» всіх форм навчання / упоряд. В. П. Ткаченко, Н. С. Гур’єва, О. В. Попов. Харків : ХНУРЕ. 2011. 135 с. URL: https://studfiles.net/preview/3021759/page:14/ (дата звернення: 12.05.2025).

25. Микитів Г. В. Поліграфічне виробництво : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Видавнича справа та редагування». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 63 с. URI: https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/17050(дата

звернення: 12.05.2025).

26. Офсетний друк: основні поняття й терміни. URL: http://tipograff.com.ua/ofsetnij-druk-osnovni-ponyattya /(дата звернення: 22.02.2025).

27. Пашуля П. Стандартизація, метрологія, відповідність, якість у поліграфії. Львів : Українська академія друкарства, 2011. 408 с.

28. Предко Л. Проектування додрукарського процесу. Львів : Українська академія друкарства, 2009. 352 с.

29. Типи кріплення. URL: https://huss.com.ua/tipi-kriplennya-dlya-druku-knig-bloknotiv-ta-katalogiv/(дата звернення: 12.02.2025).

30. Тимошик М. Розмірні параметри книжкових та газетно-журнальних видань. URL: http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1321 (дата звернення: 22.02.2025).

31. Шевченко В. Художньо-технічне редагування. Київ : Видавництво Паливода А. В., 2010. 516 с.

ДОДАТОК А

ОБКЛАДИНКА ЖУРНАЛУ «ШЛЯХ ДО УСПІХУ»

Декларація

академічної доброчесності

здобувача освітнього ступеня бакалавр

Запорізького національного університету

Я, Барановська Катерина Володимирівана, студентка 4 курсу, заочної форми здобуття освіти, освітньої програми «Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання», адреса електронної пошти: baranovskaak46@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота бакалавра на тему «Додрукарська підготовка журнального видання «Шлях до успіху». відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____студент К.В. Барановська

Дата _____ Підпис _____ керівник І.Ф. Горбенко